

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta sociálních věd

Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ bakalářské práce (Posudek vedoucího práce)

Práci předložila studentka: Bc. Veronika Šulcová

Název práce: **Humor a satira jako prostředek vyrovnání se se zkušeností holocaustu na příkladu děl Tadeusze Borowského a Edgara Hilsenratha**

Vedoucí práce: PhDr. et Mgr. Alena Zelená, Ph.D.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE:

Lze při literární zpracování holocaustu použít humor v nějaké jeho konkrétní podobě? Nebo by to bylo nepřijatelné devalvování závažnosti tohoto ojedinělého fenoménu v dějinách lidstva? Jaké role může příp. humor hrát v procesu zpracování traumatu lidí konfrontovaných s holocaustem, ať už ve své individuální, nebo v kolektivní vzpomínce? To jsou základní otázky, které si klade autorka práce. Pro jejich zodpovězení se rozhodla pro analýzu děl dvou dosti rozdílných autorů, Tadeusze Borowského a Edgara Hilsenratha a pro prozkoumání recepce jejich děl, která může dát odpověď i na otázku po přípustnosti takovýchto reakcí na holocaust. Autorka nejprve obecně zkoumá roli humoru, zejména z hlediska vztahu společnosti k humoru, jeho sociální a socializační role a jeho využití pro zpracování osobní a kolektivní minulosti. V další části se již zaměřuje na velmi specifické a obtížné téma, totiž humor ve vztahu k holocaustu. Zaměřuje se při tom na dva základní aspekty, totiž na to, jak humor fungoval během holocaustu (jaké možnosti poskytoval zejména obětem holocaustu v jejich naze o přežití), a dále jak humor pomáhal vyrovnat se s traumatem z holocaustu a jak byl využíván pro vzpomínku na holocaust. V obou případech je také zásadní otázkou jeho přípustnost a samozřejmě také klasifikace jeho podob čili analýza různých typů humoru, které se v literárních i jiných dílech o holocaustu mohly objevit a objevovaly a rozbor různých typů funkcí, které humor hraje ve společenské diskusi i v psychologii společností i jedince. Po kratší části věnované literatuře o holocaustu přechází autorka k rozsáhlé a detailně zpracované hlavní části své práce, totiž k osobnostem obou autorů, a zejména k rozboru jejich vybraných děl s ohledem na jejich relevanci k tématu práce. K velmi podstatným tématům práce ovšem v této části řadím také otázku recepce těchto děl, kterou autorka rovněž poměrně detailně zpracovává. V závěru autorka práce nabízí možné porovnání obou autorů, a zejména jejich humoru v dílech, v nichž se zabývají holocaustem. Definuje v této části, v čem se oba jinak dosti odlišní autoři, kteří jsou od sebe nemálo vzdáleni jazykem, časově i geograficky, shodují. Jedním z důležitých bodů je v této souvislosti téma, které je v pozadí celé práce. Jde o téma zpracování, nebo potlačení problému holocaustu v poválečné společnosti. S tím také souvisí otázka viny, otázka, kdo je oběť a kdo pachatel. I tuto otázku autorka definuje zcela správně jako bod spojující oba autory, a zároveň i téma humoru a holocaustu, neboť právě v humorném a ironickém nadhledu se určení obou rolí ukazuje ve své nejednoznačnosti. V Závěru nalezneme velmi pěkné shrnutí celé práce a nakonec i konstatování doplňující k tématům práce právě i otázku možného vyrovnání (rekoncilie) s holocaustem, k němuž právě humor může velmi výrazně přispět.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ:

Práce je přehledně členěna a postupuje logicky od obecných úvah k tématu humoru, vztahu literatury a holocaustu, humoru holocaustu a až k nejrozsáhlejší hlavní části práce, jíž je rozbor děl obou vybraných autorů. tato část autorce umožňuje vypracovat závěrečné srovnání, v němž dochází k pojmenování hlavních podobností i rozdílů a především pojmenování zásadních funkcí, jež humor ve vztahu k holocaustu plní a jejich praktické provedení v různých prostředcích humoru.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ:

Jazykový projev autorky je vynikající. Práce se čte velmi pěkně, je formulována jasně a logicky, zároveň nepostrádá stylistickou vytříbenost. Autorka cituje relevantní díla, a to zcela přehledným a

konzistentním způsobem. Autorka se též dobře vyrovnává s nepřehledností literatury k tématu. Lze samozřejmě namítnout že existuje mnoho dalších prací k tomuto tématu, nicméně daný výběr považuji za přinejmenším reprezentativní a dostačující pro zpracování tématu na úrovni diplomové práce. Je samozřejmě, že by tato stránka mohla být ještě dopracována stejně jako že by mohlo dojít k rozšíření tématu na další práce obou autorů i jiných spisovatelů a příp. více zhodnotit různost projevů humoru ve vztahu k holocaustu. Takovéto další rozšíření by však svou komplexitou bylo vhodné píše pro práce přinejmenším dizertační.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE:

Autorka se s velkou odvahou, ale i s pracovitostí pustila do velmi obtížného tématu, a to jak kontroverzností, tak i rozsahem. Domnívám se však, že se jí velmi dobře podařilo se s tímto náročným tématem vypořádat. Omezením tématu humoru a holocaustu na dva autory dosáhla autorka patřičného zúžení rozsáhlé holocaustové tematiky. Zároveň díky značné odlišnosti autorů získala prostor pro ukázání velmi různých projevů humoru vůči holocaustu, a zároveň možnost shrnout v čem tyto projevy přesto zůstávají podobné. Díky tomu mohla pojmenovat funkce humoru zejména při problematizaci hodnocení holocaustu, diskusi o tématu viny i náročném zpracovávání holocaustu vůbec. V práci v podstatě neshledávám slabých stránek a pro úroveň diplomové práce ji považuji za více než vyhovující.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

Zdůvodněte, prosím, svůj výběr obou autorů a jejich děl. Shledáváte mezi nimi spíše rozdíly, nebo podobnosti?

Liší se nějak dnešní postavení obou autorů v jejich kulturách (německé, polské) od toho poválečného? Rozumíte skepsi obou autorů, kterou pocítují tváří v tvář poválečné společnosti a jejímu vztahu k minulosti?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA:

Doporučuji k obhajobě. Navrhovaná známka: výborně. (A)

Datum:25.1. 2021

Podpis